

משרד החינוך

מערכת שידורים לאומית

חינוך גופני מקצוע מוגבר לבגרות 5 יח"ל

חלק א- משחקי המכביה

שם המורה: מיכל אור

מה נלמד היום

- מהי המכבייה ומי יזם אותה
 - פירוט על המכביות בישראל
 - ספורטאים יהודים בולטים הן במכביה והן במשחקים האולימפיים
-

יוסף יקותיאל

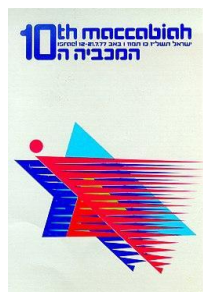
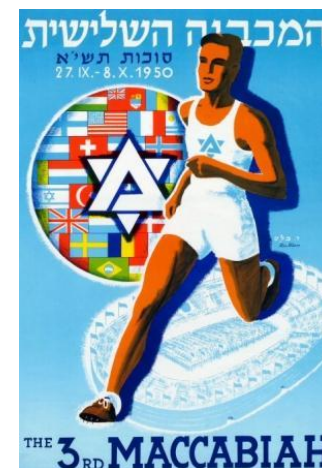
הוגה רעיון המכבייה. כאשר הועד האולימפי הבינלאומי נענה לו בסירוב, החליט ליזום משחקים אולימפיים ליהודים בלבד הוחלט לקיים את המכבייה הראשונה בארץ ישראל במלאת 1800 שנה למרד בר כוכבא וכמו כן היא תערך בפרקי זמן קבועים וישתתפו בה חברי מכבי מכל העולם.

מטרה: לארגן משחקים עולמיים עבריים – תחרות בין האגודות ובכך יוכלו להכין את עצמן גם לתחרות אולימפית.

האדרת עבודת הספורט של בני הנוער

השיווק של המכבייה הראשונה היה ע"י מסעות אופניים שעברו בתשע ארצות ובעשרות ערים.

סמלי המכביות

המכביות

הערות	מדינות	ספורטאים	שנה	מספר מכבייה
מכביית הסוס הלבן , נערכה בת"א. בעקבותיה עלו לארץ ספורטאים ממדינות שונות. מכביית העלייה	18	390	1932	1
עליית הנאצים לשלטון בגרמניה. הבריטים בארץ הגבילו את אשרות הכניסה. לכן המשתתפים במכבייה נשארו כבר בארץ. מכביית העלייה.	28	1350	1935	2
נדחתה כי הוטלו גזירות על היהודים בגולה שמנעו מהם להגיע לארץ. בנוסף המצב הבטחוני בארץ היה קשה בגלל המרד הערבי. וכמו כן הבריטים התנגדו למכבייה מחשש להסלמה עם הערבים .	20	800	1950	3
במכבייה זו הוענק פרס לספורטאי מצטיין. הוחלט לקיים את המכבייה כל 4 שנים.	22	890	1953	4

המשך מכביות

5	1957	980	20	נקבע שיא עולם בהרמת משקולות – יצחק ברגר אגנס קלטי – מתעמלת מהונגריה שזכתה ב10 מדליות, החליטה להשאר בארץ.
7	1965	1200	25	מרק ספיץ- התגלה כאחד השחיינים המהירים. קיבל ספורטאי מצטיין. ג'ר'י אשוורת – זכה בזהב באתלטיקה
8	1969	1456	27	ניצחון למרק ספיץ ואחותו ננסי שזכו שניהם ב10 מדליות זהב.
10	1977	2694	34	מהפך פוליטי- בגין עלה לשלטון . היתה ירידה מהארץ

המשך מכביות

13	1989	4417	46	השתתפות יהודים מהגוש הקומוניסטי בפעם הראשונה. סיסמת המכבייה: אני שיין
14	1993	5061	48	הפעם כמו אף פעם – הוקצו מקצים לנכים
15	1997	5569	51	אסון המכבייה – גשר מעל הירקון התמוטט. 4 חברי משלחת אוסטרלית נהרגו ממים מזוהמים. "שיא הקיץ"
16	2001	3590	40	התקיימה למרות איומי טרור של מחבלים מתאבדים ואינתיפאדה שנייה. "עם אחד חלום אחד"

המשך מכביות

17	2005	7326	55	"להתרגש לאהוב לנצח" –
18	2009			לגעת ברגעים גדולים – המכבייה הגדולה ביותר
20	2017	9680	80	היתה הגדולה ביותר . ויאטנם ואיי קימן יוצגו . רגע השיא היה משחה ראווה 40*50 של ישראלים ואמריקאים

סיכום

ערכה של המכבייה עדיין רב, לאור הסמל שהיא יוצרת:
ההצלחה של המכביות, מעבר להיותן מפעל ספורטיבי וחינוכי,
המכביות מחזקות את הזיקה לארץ ישראל
וקירוב לבבות של אלפי יהודים למדינת ישראל.
בין המשתתפים היהודים היו גם אלופים אולימפיים

שאלות חזרה

1. מהו מפעל המכביה, כל כמה זמן מתקיים ואיפה??
2. מי הגה את רעיון המכביה?
3. מה תרומתה של קק"ל לכינונו של מפעל המכביה?
4. מתי התקיימה המכביה הראשונה, כיצד כונתה ולמה?

חנוך גופני מקצוע מוגבר 5 יח"ל

חלק ב'- ספורטאים יהודים (במכביות ובאולימפיאדה)

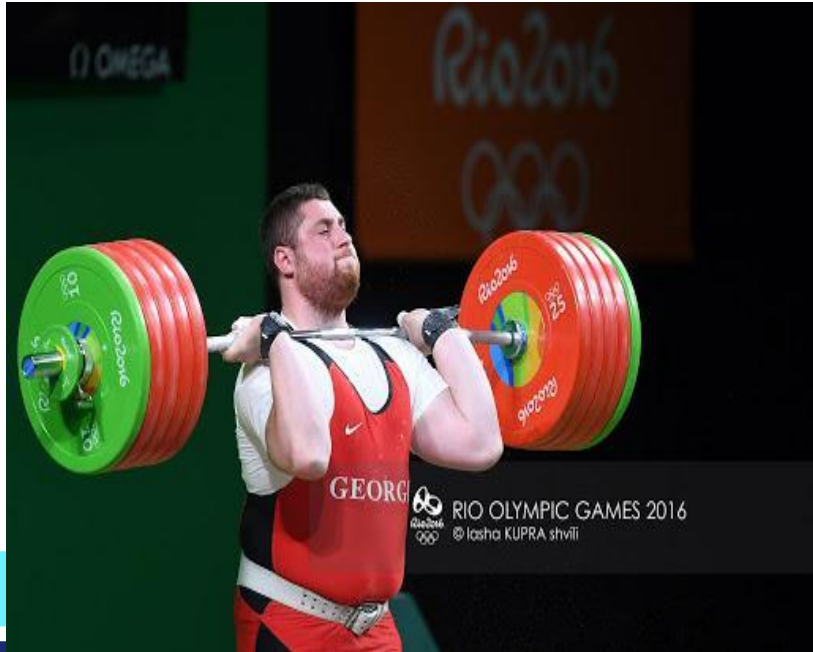
שם המורה: מיכל אור

הרמת משקולות

פרנק ספלמן – מרים משקולות מארה"ב. 1922-2017. לאחר שזכה במדליות במכבייה פרש מספורט תחרותי ועבד כצלם.

יצחק ברגר – מרים משקולות במשקל נוצה עד 60 ק"ג. הצליח להרים בסגנון לחיצה 117 ק"ג אבל זה היה במופע ראווה ולא בתחרות.

שחייה

מרק ספיץ - אחד מגדולי השחינים בכל הזמנים ובעל 11 מדליות אולימפיות. מהן 9 זהב. השתתף במכביה 7 ו 8 .. השתתפות אולימפית במכסיקו סיטי 1968 זכה במדליות.

מדורג כרביעי בכל הזמנים ברשימת זוכי המדליות האולימפיות.

מרילין רמנובסקי וינגפילד – שחינית אמריקאית , זכתה בזהב . קבעה שני שיאי עולם חדשים במשחה ל400 מ' . הגיע למכבייה ה7 . הונצחה במכון וינגייט

וונדי וינברג – שחינית ארה"ב . הצטרפה למכביה ה9 וזכתה בזהב

לני קרייזלברג – שחיין הגב הטוב ביותר בעולם בשנות ה90. נולד 1975 בברה"מ והיגר לארה"ב עם משפחתו. השתתף במכביה ה16 השאותה העדיף על פני השתתפות באליפות עולם.

שחייה

ג'ייסון ליזאק – יליד 1975, השתתף במשחקי המכביה ה-18 בשחייה. זכה ב-4 מדליות זהב. שיאו במשחקי בייגינג 2008 במשחה רבעיית 4*100. הראשון שירד מ-48 שניות ל-100 מ. השתתף במכבייה ה-19 ב-2013 זכה בזהב.

גארט ובר גייל – שחיין. נולד ב-1985. באליפות ארה"ב ב-2004 זכה בזהב למשחה 100 מ'. אך במבחנים משחקי אתונה סיים במקום השביעי ולא נכלל בנחרת. בביגינג 2008 היה לשחיין האמריקני הראשון שירד מ-48 שניות. במכבייה ה-19 זכה בשתי מדליות זהב ב-50 מ' חופשי

דארה טורס- השחיינית הבלתי נגמרת. שחיינית השתתפה בחמישה משחקים אולימפיים עם נבחרת ארצות הברית. תקופה קצרה דארה נעדרה מתחרויות ספורט (עסקה בתקשורת ובדוגמנות) וחזרה להשתתף במשחקי סידני 2000. במשחקים אלו זכתה במספר מדליות. ב-2008 במשחקים האולימפיים בביגינג זכתה במספר מדליות והיא השחיינית המבוגרת ביותר בענף השחייה שזכתה במדליות

טניס

בראד גלברט – טניסאי ארה"ב. דורג רביעי בעולם. הגיע למכביה ה-12 בשיא הצלחתו בעולם. כיום הוא פרשן טניס בטלוויזיה ומאמן טניס. חתום על הצלחתם של שחקני טניס מובילים כמו אנדרה אגאסי ואנדי רודיק וכו'..

דיק סאביט – גדול הטניסאים היהודים למרות שלא השתתף במשחקים אולימפיים. לימד את עצמו לשחק טניס. השתתף במכביה ה-6 זכה בשתי מדליות זהב ביחידים ובזוגות. סייע לפיתוח מרכזי הטניס בישראל.

סייף

מריה מזינה – סייפת רוסיה היתה 5 פעמים אלופת עולם. הגיעה למכביה

ה11. מתגוררת במוסקבה ומדריכה במכבי מוסקבה.

ואדים מרקוביץ גוצט – סייף נולד 1971 אוקראינה, השתתף במכבייה

ה17. במקביל הוא שופט סייף בינלאומי בתחרויות חרב ורומח מטעם

ההתאחדות הבינלאומית לסיוף. משמש כחבר הנהלה בוועד האולימפי

האוקריאני. הונצח ביד לאיש הספורט היהודי בוינגייט.

סרגיי שאריקוב – מכונה צירקוב – סייף רוסי שנחשב לאחד מסייפי החרב

הטובים בעולם. השתתף במכבייה ה16 וזכה בזהב בתחרות אישית.

במקביל משמש גם מאמן נבחרת. השתתף גם במכבייה ה17 וסיים שני.

הונצח ביד לאיש הספורט היהודי בוינגייט.

סייף - אולימפי

יאנוש גאראי סייף הונגרי 1889-1945 - קצין בצבא ההונגרי .
במשחקי פריז 1924 זכה בארד בגיל 35. במשחקי אמסטרדם
1928 זכה בזהב קבוצתי עם נבחרת הונגריה שכללה שני יהודים
נוספים. בגירוש יהודי הונגריה 1944 נספה במחנה ריכוז.

אטילה פטשאואר – מגדולי הסייפים בהונגריה בין שתי מלחמות
העולם. זכה במדליות זהב קבוצתיות במשחקי אמסטרדם 1928
ומשחקי לוס אנגלס 1932. במלחמת העולם השנייה נשלח למחנה
עבודה באוקראינה ושם פגש את "חברו" קלמן צ'ך. חברו הכריח
אותו לטפס על עץ בחורף קר ולקרוא כתרנגול הוא חלה ונפטר .

סייף

הלנה מאייר – סייפת רומח, יהודייה מצד אבא, שנבחרת הנאצית. חוקי נירנברג 1935 לא איפשרו ליהודים להשתתף תחת הדגל הגרמני. הועד האולימפי האמריקני איים להחרים את משחקי ברלין אם יהודים לא יורו ליטול חלק. אז הגרמנים מצאו פיתרון: הם הזמינו 21 ספורטאים יהודים למחנה אימונים והחליטו שאף אחד לא מתאים!! אבל שני יהודים (הלנה ורודי בק) שהיו מפורסמים, אי אפשר היה לתרץ שהם לא מתאימים.

הועד האולימפי הגרמני הזמין אותה לייצג את גרמניה והיא זכתה בכסף ברומח אישית. בחלוקת המדליות לבשה צלב קרס והצדיעה כמו שאר ספורטאי גרמניה. זכתה בזהב במשחקי אמסטרדם 1928. לוס אנגלס 1935 זכתה מקום 5. ב1933 סילקו אותה ממועדון הספורט הגרמני כי אביה היה יהודי.

אילונה אלק – יהודיה מהונגריה גדולת סייפות הרומח בעולם. במשחקי ברלין 1936 זכתה בזהב במשחקי לונדון 1948 זכתה בזהב. זכתה באליפויות רבות.

ג'ודוקא

אורי ששון – יליד 1990 ג'ודוקא ישראלי, אחיו
היה יריבו לגודו והם התחרו זה בזה. השתתף
במכבייה ה-18 וזכה במדליית זהב ובכך הפך
לספורטאי היחיד שזכה גם במדליה אולימפית
וגם במדליה במכבייה. 2016 קיבל מדליית ארד.
ניצח מומעמד ממצרים שסירב ללחוץ את ידו
בתום הקרב.

כדורסל : דויד בלאט

נולד 1959 ארה"ב .

שיחק כרכז בנבחרת כדורסל באוניברסיטת פרינסטון ולמד מהמאמן שלו על תורת האימון.

מאמן קבוצה בקיבוץ גן שמואל ביקש ממנו לשחק עבור ישראל. זה נתן לו הזדמנות להכנס לחיים בישראל.

השתתף במכבייה ה-11 כשחקן נבחרת ארה"ב בכדורסל וזכה בזהב.

לאר המכבייה עשה עליה לארץ ובנה את ביתו .

שיחק במכבי חיפה ושוב חזר לארה"ב ושיחק באטלנטה פרואם .

אחרי שנתיים שיחק בפועל ירושלים ואליצור נתניה , הפועל גליל עליון , עירוני נהריה ומכבי

חדרה. פרש בעקבות קרע בגיד אכילס.

ואז החל לאמן במשרה מלאה .

היה העוזר של פני גרשון בקבוצת גליל עליון עד שהפך למאמן ראשי ונבחר למאמן עונה.

דויד בלאט

מונה לעוזר מאמן מכבי ת"א תחת פני גרשון והם זכו בגביע אירופה לאלופות ויורוליג.

2006 אימן את נבחרת רוסיה והוביל אותה לזכייה ראשונה והיסטורית.

2014 יצא לארה"ב ומונה למאמן הראשי של קבוצת קליבלנד קאבלירס מהNBA. אימן את הקבוצה עונה וחצי ובכך הפך למאמן הישראלי הראשון שאימן קבוצה בליגה בכירה.

2015 זכה למאמן השנה מטעם: "משרד התרבות והספורט"

2016 מאמן את דארושפקה מטרקיה וזכה בגביע אירופה לאלופות

כיום מאמן את אולימפיאקוס יוון.

כדורסל

טל ברודי שחקן כדורסל. "אנחנו במפה ואנחנו נשארים במפה לא רק בספורט

בהכל". אחד הספורטאים הבולטים שנטלו חלק במשחקי המכבייה. השפיע על

ההתפתחות המקצועית של הכדורסל בישראל והפך אותו לספורט מקצועני.

נציג במשלחת האמריקנית למשחקי המכבייה ובסוף השתקע בארץ וזכה בפרס ישראל

על תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה בתרבות הגוף.

הנרי ויטנברג – מתאבק 1918-2010 מהמשלחת האמריקאית. ניצח ב400 קרבות והפסיד רק ב4. שמו הכנס להיכל התהילה של ספורטאים.

אתלטיקה (ריצה, הליכה, קפיצה, זריקה)

לליאן קופלנד דרוסין – 1904-1964 – אלופה בשלושה ענפים :

זריקת דיסקוס, הדיפת כדור ברזל, והטלת כידון וקבעה בהם

שיאים אמריקאיים חדשים.

מאיר פרינשטיין – קופץ לרוחק 1878-1925 יליד פולין גדל באמריקה.

שיאו 7.5 מ' לרוחק. התחרות באתלטיקה בפרז 1900 הביאה לויכוח

דתי על יום התחרות. חלק מהמשלחת האמריקאית אסרה להתחרות

ביום ראשון, וחלק השאירו את ההחלטה לספורטאים. מאיר השיג

במוקדמות 7.17 מ' ולא הופיע לגמר שנערך ביום א . בגמר עברו אותו

בס"מ לכן זכה במקום השני. הוא זכה בזהב בקפיצה משולשת וכמו כן

התחרה גם בריצת 100 מ'.

במשחקי סנט לואיס 1904 ייצג את המועדון האירי האמריקני.

קפיצה לרוחק

מאיר פרינשטיין – קופץ לרוחק 1878-1925 יליד פולין גדל באמריקה. שיאו 7.5 מ' לרוחק. התחרות באתלטיקה בפרז 1900 הביאה לויכוח דתי על יום התחרות. חלק מהמשלחת האמריקאית אסרה להתחרות ביום ראשון, וחלק השאירו את ההחלטה לספורטאים. מאיר השיג במוקדמות 7.17 מ' ולא הופיע לגמר שנערך ביום א. בגמר עברו אותו בס"מ לכן זכה במקום השני. הוא זכה בזהב בקפיצה משולשת וכמו כן התחרה גם בריצת 100 מ'.

במשחקי סנט לואיס 1904 ייצג את המועדון האירי האמריקני.

אירנה קירשנטיין שוונסקה - אתלטית (קפיצה לרוחק, שליחים, ריצה). ייצגה את פולין חמש פעמים במשחקים האולימפיים וזכתה במספר מדליות. שברה שיאים רבים, השתתפה בריצות השליחים והגיעה עם נבחרת פולין להישגים מרשימים. שברה שבעה שיאי עולם, והייתה חברה בוועד האולימפי הבין לאומי.

ספורטאים בולטים במכביות השונות

ג'רי אשוורת – אתלט מארה"ב. זכה בשתי מדליות זהב במכבייה ה-7 בריצת 100 מ' ובשליחים 4*100.

הרולד אברהמס 1899-1978, מבריטניה. היה היחיד שזכה בזהב אולימפי 100 מ'. במשחקים האולימפיים בפריז 1924 היה בשיאו. היריבות בינו לבין חברו לנבחרת הבריטית אריק לידל שניצח בריצת 400 מ' הונצחה בסרט "מרכבות אש" שזכה באוסקר. פרש לאחר פציעה בתחרות קפיצה לרוחק. ב-1934 התנצר. היה משפטן ועיתונאי ספורט.

אליאס (אלו) כץ – 1901-1947 – אצן 1500 מ' פינלנד. היה בשיא כושרו ב-1926 שבה קבע שיא אישי במכשולים. הצטרף למועדוני הספורט בפינלנד. לאחר עליית הנאצים לשלטון עלה לארץ ולא הצליח להשתלב בספורט. עבד בסלילת כבישים ובמקומות מסוכנים ובסוף נורה על ידי צלף בעזה.

התעמלות

מיטש גיילורד – מתעמל אמריקאי, יליד 1961, נמנה עם הנבחרת הלאומית בהתעמלות. השתתף במכבייה 11 וזכה ב6 מתוך 7 מדליות זהב אפשריות. היה המתעמל האמריקאי הראשון שזכה לציון מושלם 10. כתב ספר על תרגילי התעמלות לאימונים. ב2009 נקרא על שמו היכל תהילה של הספורט היהודי הבינלאומי.

אלפרד פאלטוב, פליקס פאלטוב -

שני מתעמלים בני דודים. שיחקו במשחקי אתונה 1896. הם הוטיקים ביותר. זכו בזהב. הם הוכרזו על ידי הנאצים כשעלו לשלטון כאויבי הרייך. נתפסו והומתו.

**ספורטאים
אולימפיים**

התעמלות

אגנס קלטי - מתעמלת הונגריה זכתה בעשר דליות אולימפיות ובהן 5 זהב. במלחה"ע ה-2 שרדה כי התחזתה לנוצריה . במשחקי הלסינקי 1952 זכתה בזהב בתרגיל קרקע. 1957 עלתה לארץ והכשירה דורות של מתעמלות בעבודתה כמורה בוינגייט וכמאמנת באגודות ובנבחרת ישראל. כיום היא במום ה-29 ברשימת זוכי המדליות. זכה בפרס ישראל בתחום הספורט ותרבות הגוף ב-2007

אלי רייזמן- ילידת ארצות הברית מתעמלת שזכתה ב-66 מדליות אולימפיות חלקם בלונדון . לאחר זכייתה הקדישה את המדליות לנפגעי טבח הספורטאים במינכן 1972. את התרגיל היא ביצעה לצלילי השיר "הבה נילה" . אלי הדליקה את הלפיד בטקס פתיחת המכבייה בשנת 2013.

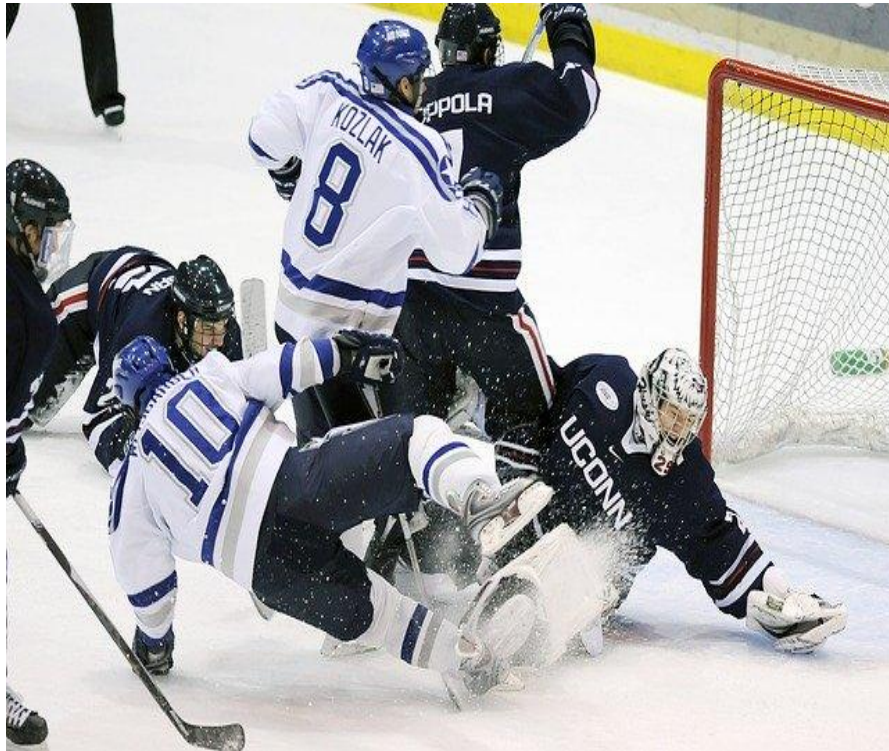
הוקי קרח – אולימפי

רודי בל – 1911-1975 - שחקן הוקי קרח ייצג את

גרמניה כמו הלנה. הגרמנים לא רצו לזמן אותו
למשחקי החורף בגרמיש פרטנקירכן אבל חברו
איים שלא ישחק אם רודי לא יגיע.

רודי התנה את השתתפותו שיתנו למשפחתו לעבור
למדינה אחרת. גרמניה דורגה חמישית כי רודי נפצע .

שאלות חזרה

1. מה הקשר בין דיויד בלאט למפעל המכביה?
2. מה היה הישגו הייחודי של אורי ששון בהקשר למשחקי המכביה ולמשחקים האולימפיים?
3. מה הייתה תרומתו הייחודית של טל ברודי לספורט בישראל?
4. מה היה הישגה הבולט של אגנס קלטי ומה הייתה תרומתה לספורט הישראלי?
5. מהו הישגה הבולט ביותר של אירנה קירשנשטיין?
6. מהו הישגו הבולט ביותר של מרק ספיץ?

נוהל שימוש ביצירות מוגנות בזכויות יוצרים ואיתור בעלי זכויות

השימוש ביצירות במהלך שידור זה נעשה לפי סעיף 27א לחוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007. אם הינך בעל הזכויות באחת היצירות, באפשרותך לבקש מאיתנו לחדול מהשימוש ביצירה, זאת באמצעות פנייה לדוא"ל rights@education.gov.il